
NETWERK VAN MANAGERS VAN INFORMATIE CENTRA (NIC)

Van projectontwikkelaar tot discussiegroep

Charles L. CITROEN

Voormalige Secretaris (1973-2008), Netwerk van managers van Informatie Centra (NIC)

▪ Het Netwerk van managers van Informatie Centra (NIC) is een vereniging van Nederlandse senior information managers verantwoordelijk voor het beheer van informatie binnen hun organisaties. Oorspronkelijk was NIC in 1973 opgericht om in Europa online toegang te krijgen tot het informatiebestand van *Chemical Abstracts*. Toen deze reden van bestaan verviel werd besloten de organisatie toch voort te zetten met een aangepaste doelstelling. Doel van de vereniging is geworden het delen en bediscussiëren van kennis en ervaringen betreffende interne informatieprocessen van de respectieve organisaties. Daarmee wordt het mogelijk gelijksoortige processen aan elkaars ervaringen te toetsen. De samenstelling van het ledenbestand wijzigt regelmatig door reorganisaties, momenteel zijn er 14 leden uit het bedrijfsleven, (semi)-overheid en onderwijsinstellingen.

▪ Le Netwerk van managers van Informatie Centra (NIC) est une association de managers néerlandais de l'information responsables de la gestion de l'information au sein de leur organisation. À l'origine, en 1973, le NIC a été créé pour permettre l'accès en Europe aux fichiers en ligne des *Chemical Abstracts*. Après la disparition de cette raison d'être, l'organisation a cependant décidé de perdurer avec un nouvel objectif : le partage et l'échange de connaissance et d'informations relatives aux processus internes d'information des différentes organisations. Il devint ainsi possible de confronter des processus semblables à l'expérience de l'un ou de l'autre. La composition de l'ensemble des membres évolue régulièrement suite à des réorganisations. L'association compte actuellement 14 membres issus du monde des entreprises, du (semi) public et d'institutions d'enseignement.

Organisatie en doelstelling

Het Netwerk van managers van Informatie Centra (NIC) is een Nederlandse vereniging van senior information managers verantwoordelijk voor wetenschappelijke en marktinformatie binnen wetenschappelijke en technologische bedrijven en onderzoeks- en onderwijsorganisaties.

NIC als discussieforum voor managers heeft in Nederland een eigen plaats naast andere fora zoals de beroepsvereniging van informatieprofessionals NVB (Nederlandse Vereniging voor Beroepsbeoefenaars in de bibliotheek-, informatie- en kennissector) die personeel verenigt in vak- of techniekgerichte divisies en het samenwerkingsverband Universiteitsbibliotheken en Koninklijke Bibliotheek (UKB) dat non-profit organisaties verenigt.

Leden van de vereniging NIC zijn op dit moment vertegenwoordigers van 7 bedrijven, 4 universiteiten en 3 overheidsorganisaties.

NIC is een forum voor het delen van ervaringen, inzichten en procesgegevens in een vertrouwelijke setting met collega's die met dezelfde kwesties geconfronteerd worden. Het forum verschaft een stimulerende omgeving om ideeën, die verband hebben met zaken als licenties, informatie-diensten en -technologie, benchmarking enz. te bediscussiëren, te beoordelen en uit te wisselen.

Alle discussies zijn off-the-record en confidencieel. Alleen op deze wijze is het mogelijk de vereis-

te van de geheimhouding die organisaties veelal aan hun medewerkers opleggen niet te doorbreken. Het lidmaatschap is alleen op uitnodiging mogelijk omdat de deelnemers het juist als de kracht van NIC ervaren dat de groep klein blijft en dat de leden voldoende gemeenschappelijke intenties hebben om het samenkomen de moeite waard te maken. Resultaten van de discussies kunnen gebruikt worden om aan directies van de eigen organisatie duidelijk te maken hoe vergelijkbare diensten bij andere organisaties georganiseerd zijn en welke inspanningen daarvoor gebruikelijk zijn. Daarnaast worden geregeld verantwoordelijke vertegenwoordigers van leveranciers of andere gastsprekers uitgenodigd om nieuwe producten of ontwikkelingen te beschrijven en te bediscussiëren. Uit het feit dat leveranciers graag gebruik maken van het forum dat NIC hen biedt om hun producten te beschrijven en te toetsen aan de wensen van deze gebruikersgroep mag afgeleid worden dat NIC door hen beschouwd wordt als een groep die representatief is en invloed heeft op de acceptatie van hun producten.

Jaarlijks zijn er twee bijeenkomsten die worden gestuurd door de leden, ieder wordt geacht bijdragen te leveren. Dit garandeert dat de bijeenkomsten interactief en relevant zijn. Op de agenda staan zaken als licenties van externe informatiebronnen, ontwikkelingen van nieuwe competenties of informatiediensten voor de organisatie van vandaag.

Ontstaan en historie van NIC

Begin jaren zeventig werd in Europa online literatuur zoeken mogelijk via netwerken die verbonden waren met de VS. In die tijd kwamen *Dialog* (van Lockheed Information Systems) en *ORBIT* (van Systems Development Corporation) als online hosts vanuit de VS ook beschikbaar in Nederland. Dit bracht een enorme verandering teweeg in het uitvoeren van literatuuronderzoek. Met name de *Chemical Abstracts* database bleek zeer populair, evenals het Medlars bestand. Het was sinds 1969 al wel mogelijk daarvan magneetbanden te kopen om attenderingsprofielen mee te behandelen.

Europese bedrijven wilden ook graag een eigen Europese hostorganisatie ter beschikking hebben. De lijnverbindingen met de VS waren immers nog niet zo betrouwbaar en transatlantische huurlijnen waren erg duur. Bovendien was er enig wantrouwen voor een totale afhankelijkheid van de politieke situatie in de VS waar isolationisme af en toe de kop opstak. Een dergelijke Europese dienst zou ook aan Europese informatiespecialisten een goede trainingsgelegenheid bieden.

In 1973 stelde de European Association for Information Services (EUSIDIC) een werkgroep samen die moest onderzoeken of zo een hostorganisatie in Europa mogelijk zou zijn. Men kwam in contact met de European Space Organisation (ESA, toen European Space Research Organisation of ESRO, geheten) die al sinds 1969 een online dienst aanbood aan de onderzoekers voor het NASA bestand en gebruikmaakte van de programmatuur die Lockheed voor NASA ontwikkeld had. De werkgroep kwam tot de conclusie dat op dit systeem ook *Chemical Abstracts* toegankelijk gemaakt kon worden, mits voldoende fondsen beschikbaar kwamen.

Toen er daadwerkelijk geld moest worden toegezegd, bleken alleen Nederlandse bedrijven bereid investeringen te doen ook al was het voor de toenmalige initiatiefnemers geen eenvoudige zaak de directies van het nut van deze nieuwe techniek te overtuigen. In augustus 1973 werd de Stichting Nederlandse Informatie Combinatie opgericht en tekenden Akzo, DSM, Philips, Shell, Unilever en de Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging (KNCV) daartoe een overeenkomst. In 1974 volgden de TU Delft, de TU Eindhoven en Hoogovens. Later traden nog een aantal bedrijven en onderzoekinstellingen toe. Gezamenlijk investeerden de industriële deelnemers ruim 230.000 (toen nog 500 000 gulden) in dit project. De Nederlandse overheid zag het belang in van deze ontwikkeling en was bereid het initiatief eenmalig te ondersteunen met een aanzienlijke overheidssubsidie. Het specificeren

van de bestandsstructuur was een gezamenlijke activiteit van enkele NIC-leden en de staf van de ESA en vergde een enorme inspanning.

Op 1 maart 1974 werden de eerste vier terminals bij de NIC-deelnemers operationeel. Ze werkten met een directe huurlijn en een eigen protocol op 2400 Baud en gaven naast *Chemical Abstracts* en NASA ook toegang tot acht andere bestanden, zoals *NTIS*, *Inspec* en *Nuclear Science Abstracts*. Inmiddels werden ook ESA-terminals in andere Europese landen operationeel. In 1975 kwamen ook kieslijnterminals beschikbaar op 110 of 300 Baud.

Anders dan *Dialog* en *SDC* kwam hiermee in Europa de gehele *Chemical Abstracts* database van die tijd in één bestand afzoekbaar, het toentertijd grootste online bestand ter wereld met ruim 1,6 miljoen referenties. Gebruikers buiten de Stichting NIC betaalden voor het gebruik van dit bestand royalties aan de investeerders.

Discussiegroep

In de loop van de jaren tachtig werd het *Chemical Abstracts* bestand van ESA/NIC minder exclusief en werden daardoor ook de contacten met ESA minder belangrijk. Ook voor het afzoeken van online databanken was inmiddels geen speciaal samenwerkingsverband meer nodig. De partners in de Stichting het NIC besloten toch de contacten te handhaven en op basis van de opgebouwde expertise zijn ze doorgegaan NIC te ontwikkelen tot een waardevol platform waar de informatiemanager van grote bedrijven en onderwijs- en onderzoeksorganisaties elkaar in een informele sfeer kunnen ontmoeten om over problemen en kansen te kunnen spreken. In 2009 is NIC omgezet naar een vereniging met een nieuwe naam die de huidige lading beter dekt.

De huidige leden zijn: Akzo-Nobel, DSM, Erasmus Medisch Centrum, European Patent Office, FrieslandCampina, Ministerie van Justitie, Océ, Philips, RIVM, Shell, Tata Steel, Technische Universiteit Delft, Technische Universiteit Eindhoven en de Universiteit Twente. Helaas moesten zich onlangs een aantal leden terugtrekken: Organon/MSD, Solvay/Abbott en Unilever door opheffen of verplaatsen vanwege centralisatie van informatiediensten van het bedrijf naar het buitenland.

De twee bijeenkomsten die jaarlijks worden gehouden vinden steeds plaats bij een van de leden. Het geeft ook de gelegenheid dieper in te gaan op de lokale organisatie en ontwikkelingen. Het interessantst blijkt vaak toch het 'rondje', waarin iedereen in ca. 5 minuten een paar opmerkelijke dingen in zijn/haar organisatie be-

schrijft. Dat kunnen bezuinigingen of reorganisaties zijn, maar ook nieuwe producten en diensten. Juist het vertrouwelijk karakter van de vergadering maakt dat de deelnemers heel open tegenover elkaar kunnen zijn en dat maakt dat iedereen weer met wat nieuwe ideeën terug naar huis gaat.

In 2007 werd een conferentie georganiseerd met als onderwerp: *E-content in corporate R&D libraries: towards an alignment of pricing model, document delivery and licensing conditions* waaraan ook een aantal uitgevers van elektronische informatiediensten deelnamen. Op basis van de discussies en verder onderzoek werd met medewerking van een externe adviseur een rapportage en een concept voor een standaard licentiecontract opgesteld.

Recente onderwerpen die ter tafel kwamen waren een onderzoek naar documentleveranciers op basis van een inventarisatie onder de leden.

De leverancier van Infotrieve hield daarover een inleiding gevolgd door discussie. Een ander onderwerp van discussie is het gebruik en hergebruik van informatie. Hierover is ook contact met de Stichting Reprerecht.

Een lopend onderzoek dat al sinds de zeventiger jaren plaats vindt op basis van gedetailleerde vragenlijsten is een vertrouwelijke benchmark studie naar informatieprocessen, -diensten en kosten van de deelnemende organisaties (zie tabel).

Charles L. Citroen
Palestrinarode 38
2717GB Zoetermeer
Nederland
c.citroen@hccnet.nl
<http://www.nic-info.org/>

Januari 2012

Inventarisatie van diensten van de informatieafdeling

In verband met auteursrecht en vertrouwelijkheid is dit een verkorte weergave van de NIC-Benchmark.

1. Algemene gegevens:

Aantal medewerkers hbo + op de info-afdeling (functiewaarde), aantal gebruikers, worden meerdere sites bediend, (inter)nationaal

2. Collecties

Boeken, tijdschriften, hoeveel pay per view, hoeveel e-journals abonnementen, hoeveel papieren abonnementen, hoeveel papier en elektronisch produkt informatie, business informatie, externe databases op de desktop, zo ja welke?

3. Informatiediensten

Balie, uitleen, catalogisering, openingsuren
Tijdschriftencirculatie, tijdschriftenattending (inhoudsopgaven), informatiebulletins, literatuuronderzoek, verzorgen van training informatie zoeken

4. Intranet

Functioneel beheer van websites, intranet, toezien op actualiteit verzorgen van training "zoeken op internet"

6. Kennismanagement

Faciliteren van knowledge management processen

7. Normalisatie / standaardisatie

Beheren/archiveren van interne normen/standaarden/best practices

8. Budgetten

Onderverdeeld in personeel en materieel

Literatuur

Citroen, Charles L. De stichting Nederlandse informatie combinatie. Van projectontwikkelaar tot discussiegroep. *Open*, 1995, vol. 27, nr. 10, p. 310-311.

Citroen, Charles L. Chemical Abstracts in een on-line interactief informatiesysteem. *Open*, 1976, vol. 8, nr. 2, p. 63-70.